

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 17.09.2014
Vår ref.: 2014/4716
Arkivkode:444
Deres dato: 10.07.2014
Deres ref.: 14/523

Bruk av snøscooter til fornøyleskjøring – uttalelse fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Vi viser til oversendelse av 10.07.14 med forslag til endringer i motorferdselloven og forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc.

Innhold i forslaget

Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt på høring forslag til endringer i motorferdselloven (1977) og tilhørende forskrift (1988). Det foreslås at kommunene gis adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring. KLD foreslår at det inntas en ny bestemmelse i loven som gir hjemmel for å gi forskrift om adgang til å etablere snøscooterløyper. Lovbestemmelsen fastsetter at løypene skal angis i arealplan eller reguleringsplan og inneholder de viktigste rammene for kommunenes planlegging, herunder bestemmelser om hvor løypene kan legges og hvilke hensyn kommunene skal ta for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av friluftsliv og naturmangfold. KLD foreslår videre at det gjøres enkelte andre endringer i motorferdselloven som følge av den nye forskriftshjemmelen.

Betingelser

Det stilles krav til plassering av løypene, bl.a. at... *løypene ikke kan legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep. I planarbeidet skal kommunene ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. I planforslaget skal kommunen utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.*

Bestemmelser om kjørefart og kjøretider kan fastsettes i forskrift. Kommunen bør gi bestemmelser om rasting. I tillegg kan det fastsettes krav om brukerbetaling. Kommunen kan begrense bruken av løypene til bestemte formål eller grupper så lenge dette ikke strider mot andre rettsregler, slik som prinsippet om ikke-diskriminering i EØS-avtalen. Kommunene skal i planarbeidet ta hensyn til støy og andre ulemper, samt sikkerhet for de som kjører og andre. Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneier har samtykket til slik løype.

Klage og innsigelse

Kommunens vedtak om trasé for snøscooterløype og bestemmelser om bruk av slike løyper kan påklages. Fylkesmannen er klageinstans. I tillegg kan innsigelse fremmes etter reglene i plan- og bygningsloven § 5-4. Dette innebærer at berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde. Støy eller andre negative virkninger for lokalt friluftsliv kan også gi grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningsloven § 5-4 første ledd. Ved behandling av innsigelsessaker kan departementet prøve alle sider av saken.

Tekniske krav til snøscootere

Departementet peker på utfordringene med snøscootere i utmark er støy, lukt og ulovlig frikjøring i fjellsider mv. Graden av utfordring kan være knyttet til snøscooternes tekniske utforming. Det pekes på at støy og eksos vil kunne reduseres med nye motorer.

Krav til motorstyrke og kamhøyde vil kunne begrense risikoatferd, høy fart, kjøring utenfor løypene og klatring i bratte fjellsider. Andre virkemidler kan tenkes å være mer effektive for å forhindre ulovlig kjøring. Her pekes på økt kontroll og strengere straffesanksjoner (inndragning av kjøretøy, høyere bøtenivå).

Kontroll og sanksjoner

Departementet viser til tiltak som krav om kjørebok, høyere bøtenivå, prikkbelastning i førerkort, muligheter for inndragning av kjøretøy og krav om tydeligere kjøretøyregistrering. Det opplyses at kontroll- og sanksjonsmulighetene vil bli vurdert i forbindelse med utforming av lovforslaget, men det foreslås ikke konkrete bestemmelser om dette i høringsforslaget.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Foreslåtte endring innebærer en betydelig utvidelse i adgang til bruk av snøscooter i utmark. For å sikre at hensynet til friluftsliv og naturmangfold ivaretas vil det være økt behov for kontroll, i samarbeid mellom Statens naturoppsyn (SNO) og politiet. Det pekes på at en velfungerende oppsyns- og kontrolltjeneste forutsetter videre veiledning og informasjon fra miljøforvaltningen (Miljødirektoratet/Fylkesmannen) til kommuner. Styrket kontroll i regi av SNO og politi, og styrking av veiledningsfunksjonen hos Miljødirektoratet og Fylkesmannen, krever økte midler.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sin uttalelse til forslaget**Generelt**

Fylkesmannen konstaterer at foreslåtte endringer innebærer en betydelig utvidelse av adgangen til motorferdsel i utmark på snøføre. Framlagte forslag vil innebære en vesentlig liberalisering i forhold til nåværende regelverk og slik sett være utfordrende for viktige miljøinteresser, herunder hensynet til sårbare dyrearter, økt motorferdsel i urørte naturområder, hensynet til tradisjonelt friluftsliv og redusert mulighet til å kunne oppleve stillhet (fravær av støy). Stillhet oppleves som et viktig knapphetsgode av mange i dag. Forslaget vil videre også kunne medføre negative konsekvenser for reindriftsnæringen og andre sørsamiske interesser.

Næringsutvikling

Fylkesmannen konstaterer imidlertid også at forslaget representerer positive muligheter for reiselivsbedrifter og næringsaktivitet, eks. snøscooterturisme. Flere kommuner i vårt fylke er

tynt befolket og har derfor et begrenset næringsliv. Foreslåtte endring vil slik sett kunne få positive virkninger og styrke næringsgrunnlag og bosetting i flere utkantkommuner.

Reindrift

Nord-Trøndelag er et viktig fylke for reindriftnæring og andre sørsamiske interesser. Fylkesmannen registrerer at begrepet «ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften» i lovens ny § 4a fjerde ledd, samsvarer med ordlyden i reindriftslovens § 63 første ledd. Etter vår vurdering vil dette kunne være konfliktskapende da innholdet i begrepet må vurderes ut fra skjønn i hvert enkelt tilfelle. I forhold til reindriftslovens bestemmelser er det jordskifteretten som er gitt kompetanse til å avgjøre hvorvidt et tiltak er «til vesentlig skade eller ulempe». Det savnes derfor en presisering i forskriften av hva som legges i begrepet. Alternativt kan forskriften anviser de reinbeitearealene der det normalt ikke skal legges løyper. Fylkesmannen foreslår derfor følgende tillegg til § 4a fjerde ledd: «Kommunene skal ta spesielle hensyn til viktige vinterbeiteområder for reindrift ved etablering av løyper».

På bakgrunn av de konsekvenser framlagte forslag vil kunne innebære av forstyrrelser og andre negative konsekvenser for reindriftnæringen, er det noe forbausende at de ulike reinbeitedistriktene ikke er tatt med som høringspart.

Grunneiers samtykke

Fylkesmannen vil peke på at snøscooterkjøring også vil kunne foregå i områder med flere rettighetshavere og interesser (ny § 4a, 7.ledd). Forslaget presiserer at kommunen ikke kan treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneieren har samtykket. Kravet gjelder både offentlige og private grunneiere. Dette er et viktig og sentralt punkt for å kunne lykkes med å etablere såpass omfattende løypeetablering som forslaget åpner opp for. Fylkesmannen slutter seg derfor til presiseringen som er gitt i dette leddet.

Isfiskeløyper

Dagens forskrift § 8 gir Fylkesmannen myndighet til å legge ut løyper for isfiskeløyper etter forslag fra kommunen, i områder der Miljødirektoratet har åpnet for det. Det foreslås nå å oppheve denne bestemmelsen. I Nord-Trøndelag er det i dag fire kommuner som har fått lagt ut isfiskeløyper etter § 8. Fylkesmannen er enig med KLD om at denne bestemmelsen vil miste mye av sin praktiske betydning dersom forslagene til endringer i motorferdsellov og forskrift vedtas. Da vil etablering av slike løyper kunne gjennomføres gjennom foreslåtte hjemmel i § 4a, og her kan bruken avgrenses til isfiskeformål. Som KLD peker på vil det kunne ta noe tid for kommunene å innrette seg etter en eventuell endring. Fylkesmannen mener derfor at det er behov for overgangsbestemmelser i en viss periode. Ut fra vår erfaring med rullering av forskrifter for eksisterende isfiskeløyper, foreslår vi at en slik overgangsperiode begrenses til fire år.

Avgrensning til bestemte brukergrupper - betaling

Fylkesmannen er av den oppfatning at et løypenett for snøscooterkjøring ikke uten videre vil genere inntekter for grunneiere og andre. Det kan bli krevende å få til et fungerende betalingssystem. Det er derfor viktig å legge til rette for å utvikle gode reiselivsprodukt lokalt som i sin tur kan føre til lokal verdiskaping knyttet til snøscooterkjøring.

Tekniske krav til snøscootere

Fylkesmannen mener at tekniske krav til snøscootere, f.eks. regulering av støy, eksos, kamhøyde på belte etc. bør skje sentralt gjennom den generelle kjøretøylovgivningen.

Kontroll og sanksjoner

Fylkesmannen mener at det vil være et behov for økt kontroll fra politiet og SNO. Inndragning av kjøretøy er allerede et benyttet virkemiddel ved ulovlig kjøring og har erfaringsvis en preventiv effekt. Det vil videre være behov for sanksjoner ved overtredelse av regelverket for slike snøscooterløyper. Høyt bøtenivå og prikkbelastning på førerkortet vil erfaringsvis virke preventivt.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Fylkesmannen mener at forslaget vil medføre betydelig økt behov for kontroll og sanksjoner. Det forutsettes derfor at politiet og SNO får tilført nødvendige ressurser som følge av dette. Det bør presiseres overfor kommunene at de i sin planprosess innhenter nødvendige innspill fra politiet og SNO. I de tilfeller løypene går inn mot riksgrensen, bør innspill også innhentes fra tollvesenet, slik at en unngår planlegging av traseer som er vanskelig å kontrollere.

For kommunenes del, vil forslaget medføre krav til kartlegging og konsekvensvurderinger, samt behov for administrative ressurser. Fylkesmannen vil tilrå at det tilføres ressurser slik at nødvendig kartlegging på miljøområdet kan la seg gjennomføre i tråd med forslaget og de behov Fylkesmannen har påpekt mht. naturmangfoldlovens bestemmelser. Fylkesmannens rolle og ansvar på området vil bety økt behov for ressurser til saksbehandling og informasjon. Fylkesmannen vil for sin del grovt anslå dette til minimum 0,5 årsverk.

Forholdet til viktige miljøinteresser og naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (NML) § 8 uttrykker at offentlige beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på vitenskapelig kunnskap samt generasjoners erfaringer, herunder samisk bruk.

Naturmangfoldet berøres av snøscooterløyper i første rekke av selve ferdselen samt støy, men også kjøreskader ved dårlige snøforhold og snøsmelting. For at riktige miljøparametere kartlegges/vurderes, foreslår vi at dette tas inn i forskriften. Framlagte forslag omhandler i liten grad den samlede belastningen et område utsettes for som følge av en eller flere snøscooterløyper som lovforslaget åpner for jf. NML § 10. Et tillegg i forskriften om tidsavgrensning for løypens eksistens vil gjøre det mulig å justere krav for å forebygge eller avbøte eventuelle negative virkninger av løypen, jf. NML §§ 9-12.

Inngrepsfrie naturområder

Bevaring av gjenværende inngrepsfrie naturområder har vært et prioritert nasjonalt miljømål. Slike områder med større sammenhengende areal av naturområder uten tyngre tekniske inngrep har stor betydning for opprettholdelse av naturlige økosystemer og biologisk mangfold. Videre er slike områder viktig for tradisjonelt friluftsliv og opplevelse av stillhet. Fylkesmannen tilrår på denne bakgrunn at det bør tas inn en bestemmelse om at snøscooterløyper til rekreasjonskjøring bør unngås i *Villmarkspregede naturområder* (områder mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep).

Støy

Støy er en sentral problemstilling i forhold til motorferdsel i utmark, herunder muligheten til å oppleve stillhet (fravær av støy). Stillhet oppleves av mange i dag som et viktig knapphetsgode, og som også synes å bli viktigere i deler av reiselivsnæringen. Også KLD er opptatt av dette forholdet og uttaler i høringsbrevet bl.a: "*... En markert økt motorisering av norsk utmark er derfor ikke ønskelig og vil kunne få betydelige negative konsekvenser for det tradisjonelle friluftslivet og muligheten til å oppleve uberørt, stille natur*"..... , og uttaler

videre bl.a: ..." *Selv om lovforslaget legger til rette for en viss åpning for motorisert ferdsel til fornøyelsesformål, er det fortsatt et mål å begrense motorferdsel i utmark mest mulig. Det er derfor vesentlig at det settes klare rammer for adgangen til å åpne opp for snøscooterkjøring, herunder at slik kjøring bare skal skje i nærmere fastsatte løyper"....*

Fylkesmannen slutter seg fullt ut til dette og tilrår at hensynet til opplevelse av stillhet kommer tydelig fram i en ny forskrift og eventuelt i tilhørende retningslinjer/rundskriv. Dagens retningslinjer og veiledere for støy oppfattes ikke som tilstrekkelige virkemidler når det kommer til utfordringer med støy fra snøscootere ute i naturområder.

Informasjon og veiledermateriell

Regelverket for motorferdsel i utmark oppfattes i mange sammenhenger som komplisert og vanskelig å tolke. I rollen som veileder og klageinstans ovenfor kommuner og andre brukergrupper, erfarer Fylkesmannen disse problemstillingene nesten daglig.

Gjeldende hovedveileder for motorferdsel i utmark, T-1/96, er gammel (nyere veileder T-6/09 gjelder kun de endringer som ble gjort i forskriften i 2009). Det er derfor et klart behov for revisjon av T-1/96, ikke minst sett i lys av den tekniske utviklingen av terrenggående kjøretøy og den sterke økningen i antall kjøretøy, både snøscootere, ATV'er og andre terrenggående kjøretøy. Dette har medført at problemstillingene mht. til motorferdsel i utmark i dag ofte er helt andre enn de som var aktuelle for 20 år siden.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen
Seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Kommunene i Nord-Trøndelag

Miljødirektoratet

Nord-Trøndelag fylkeskommune

pb 5672 Sluppen

pb 2560

7485

7735

TRONDHEIM

STEINKJER